

“POLİS VE İNSAN HAKLARI 2000’DEN SONRA” PROGRAMI ÇERÇEVESİNDE DÜZENLENEN “EĞİTİCİ EĞİTİCİLERİNİN EĞİTİMİ KURSU” İÇERİSİNDEKİ DANİMARKA İNCELEMESİ

İnceleme Raporu

Hasan KALKAN *
Ali ÜNLER **
Sait Ali ERDEM ***

Konu, Amaç ve Organizasyon

Avrupa Konseyi “*Polis ve İnsan Hakları 2000’den sonra*” programı çerçevesinde, Avrupa Konseyi, Dışişleri Bakanlığı, İnsan Hakları Eğitimi On Yılı Komitesi, Jandarma Genel Komutanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü’nün işbirliği ile yürütülen “*Polis, Profesyonellik ve Toplum*” programı kapsamında düzenlenen “*Eğitici Eğiticilerinin Eğitimi Kursu*” nun ikinci basamağı olan yurtdışı deneyimi çerçevesinde, “Danimarka’da polis eğitimi” ve özellikle “Danimarka polisinde insan hakları eğitimi” incelemesi.

İnceleme Tarihi ve Süresi

06 – 22 Mart 2002 (Toplam 18 gün)

İncelemeye Katılanlar ve Nitelikleri

Jandarma Okullar Komutanlığı’ndan öğretmenlik yapan 3 subay, Emniyet Genel Müdürlüğü’nden polis eğitim kurumlarında öğretmenlik yapmış ya da hizmet içi kurslarda görev alacak iki ve insan hakları konusunda master yapan bir rütbeli personel.

İnceleme Şekli

Poliste insan hakları eğitiminin en iyi şekilde anlaşılması için, polis eğitiminin bilinmesi, daha öncesinde de polisin de içinde yaşadığı ve hizmet ürettiği toplum yapısının bilinmesi gerektiği düşüncesi ile;

* 4. Sınıf Emniyet Müdürü, Polis Akademisi Başkanlığı

** Emniyet Amiri, Trafik Pln.Des.D.Başkanlığı

*** Komiser, Bilgi İşlem Daire Başkanlığı, İnsan Hakları Master Öğrencisi.

- Danimarka Toplum yapısının gözleme dayalı incelemesi ve gözlemlerin eğitim teknikleri kullanılarak sunumu.
- Danimarka'da günlük polis uygulamalarının yerinde görülerek bulguların yer yer Türk polisi ile karşılaştırarak ve eğitim teknikleri kullanılarak sunumu.
- Danimarka polis eğitimi ve özellikle poliste insan hakları eğitiminin incelenmesi.

İnceleme Öncesi

Program çerçevesinde öncelikli olarak, yerli ve farklı uluslardan gelen eğitim, polislik ve insan hakları alanında uzman kişilerce verilen 3 haftalık kurs tamamlanarak, burda görülen eğitim teknikleri, insan hakları ilkeleri ve polisliğe ilişkin konuların uygulama ile karşılaştırılarak gözlemlenmesi amaçlanmıştır.

İnceleme Sonrası

Yurt içi ve Yurt dışı bölümleri tamamlanmış olan programın değerlendirilmesi yapıldı.

Polis Akademisi, Polis Koleji ve Ankara İl Emniyet Müdürlüğü kadrosunda aktif olarak polislik yapan amirlere insan hakları konusunda, yurt dışı izlenimlerin de aktarıldığı bir kurs verildi.

Son olarak, insan haklarının teorik ve pratik yönleri konusunda bilincin artırılmasını etkin olarak sağlama amacı için geniş bir değerlendirme ile polis eğitiminde ve bu programda geleceğe dönük olarak iyileştirme ve geliştirmeye ilişkin öneriler tartışıldı.

İnceleme Yeri ve Alanları

Sosyal Yaşam, Kraliyet Töreni, Kopenhag Polis Eğitim Merkezi, Kopenhag Polis Okulu, Kopenhag Tren Garı Karakolu, Glostrup Emniyet Müdürlüğü, Glostrup Mahkemesi, Ishoj Polis Karakolu, Taastrup Polis Karakolu, Taastrup Topluma Entegre Projesi, Polis Müzesi, Polis Trafik Ekibi, Polis Bilgi İşlem Yapısı, Kopenhag Cezaevi, Vejle Hizmetiçi Eğitim Kursu, Avnö Polis Liderlik Eğitim Kursu, Danimarka İnsan Hakları Merkezi.

GÖZLEMLER VE İNCELEMELER

Sosyal Yaşam ve Sunu

Program çerçevesinde araştırma ödevi verildi. Ödevin iki ana unsuru vardı. Birinci unsur; üç buçuk gün içerisinde, program yetkililerinden hiçbir destek olmaksızın bireysel çabalarımızla, istediğimiz kamu-özel kurum ve kuruluşlarına rahatlıkla girerek, istediğimiz görevli ve vatandaşlarla konuşarak ve gözlem yaparak, "Danimarka Toplum Yapısı" nı tanımaktı. İkinci unsur; araştırma sonuçlarını, Kopenhag Polis Eğitim Merkezi Görevlilerine, sadece yansı kullanarak sı-

nıf ortamında, kursun Türkiye bölümünde gördüğümüz eğitim tekniklerini uygulayarak anlatmaktı. Bu çerçevede içeriğe ilişkin ana başlıklar aşağıdaki şekilde verildi:

- Kopenhag'a indiğinizde ilk dikkatinizi çeken nedir? Niçin?
- Danimarkalıların birbirleri ile ilişkileri (genç-yaşlı, genç-geç, yaşlı-yaşlı, bay-bayan, yetkili-vatandaş) nasıldır?
- Kime saygı var-yok? Niçin?
- Zengin-fakir, makam sahibi olan-olmayan arasında fark var mı?
- Nüfuz sahibi kimlerdir?
- "Demokrasi"yi ve "sosyal refah devleti" olmayı Danimarka'da hissediyor musunuz?
- Bir toplum ne zaman "sosyal refah toplumu" olur?
- "Halka hizmet" sorumluluğu, devlet, vilayet ve belediyelere aittir. Sizce halka yeterince hizmet verebiliyor muyuz? Niçin?
- Sizce vatandaşların kamu ve devlete güveni var mı? Niçin?
- En çok ve en az beğendiğiniz şeyler nelerdir?
- Biz Danimarka toplumunu, tüm kamu kurum ve kuruluşları ile "açık toplum" olarak nitelendiriyoruz. İstedığınız yerlere giderek ve inceleyerek deneyiniz.

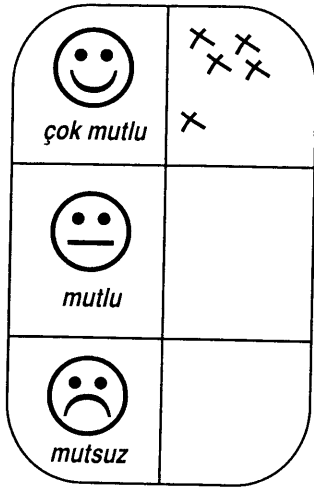
Bu çalışmaya başlamak üzere şehir merkezine bırakıldık. Şehir merkezinin farklı alanlarında ve Kopenhag Tren Garında gözlem ve mülakat yaptık. Parlamento binasına gittik. Bina dışında ve içinde güvenlik görevlisinin bulunmadığını, sadece kamera ile güvenlik kontrolünün yapıldığını gördük. Ziyaret saatinin doldugunu nazik bir şekilde bildiren müracaattaki görevliler, tüm sorularımıza cevap verdiler.

Danimarka toplum yapısını tanımak için, zengin vatandaşların oturduğu şehir dışındaki sahil dahil olmak üzere toplumun farklı alanları tanınmaya çalışıldı.

Kraliyet binasındaki nöbet değişim törenini izledik. Çok sayıda yerli ve yabancı izleyici vardı. Çevre güvenliği, biri atlı olmak üzere, 6 polis tarafından sağlanıyordu. İki polisin eliyle gösterdiği hizaya tüm izleyiciler uyuyordu. Polisler sürekli gülümsüyor ve sorulara içtenlikle cevap veriyordu.

Program çerçevesinde hazırladığımız sunuyu Kopenhag Polis Eğitim Merkezinde sunduk. Pedagoji tekniklerinden "kendinizi bu gün nasıl hissediyorsunuz" ile "Danimarka toplumunu 3,5 gün içinde ne kadar tanıyabileceğimizi düşünüyorsunuz?" sorulu flipchartları kullanarak Danimarkalı katılımcılardan işaretlemelerini istedik. Bu katılımcılar Kopenhag Polis Eğitim Merkezinde görev yapan eğitici ve yöneticilerden oluşan toplam 5 kişi idi. Katılımcıların 1. flipcharta işaretlemelerinden, haftanın ilk günü olmasına rağmen güne çok mutlu başladıklarını gördük. 2. flipcharttaki işaretlemeleri ise, Danimarka toplumunu orta ve ortanın altı düzeyinde tanıyabileceğimizi düşündüklerini gösteriyordu. Sunu 15 dakikada

kalık bir ara ile birlikte toplam 1.5 saat sürdü. Sunuda soru cevap tekniği ile birlikte yansı aracı kullanıldı. Katılımcılara “yeterli ücret” alıp almadıkları ve “sosyal güvence”ye sahip olup olmadıkları soruldu. Katılımcıların hepsi sosyal güvenceye sahip olduklarını söylerken, bir kısmı yeterli ücret aldıklarını ama daha fazla alsalar daha da iyi olabileceğini belirttiler. Sunu sonunda 2. flipcharttaki sorumuzu “Danimarka toplumunu 3,5 gün içinde ne kadar tanıdığımızı düşünüyorsunuz?” şeklinde değiştirilerek tekrar işaretleme yapılması istendi. İşaretleme sonucuna bakıldığında, Danimarka toplumunu kısa bir zaman içerisinde çok iyi tanıdığımız görüldü ve katılımcılar tarafından da ifade edildi. Flipchart örnekleri aşağıdadır:

← az x x x x x çok →

1- Danimarka toplumunu 3,5 gün içinde ne kadar tanıyabileceğimizi düşünüyorsunuz?

← az x x x x x çok →

2- Sizce, Danimarka toplumunu 3,5 gün içinde ne kadar tanıdık?

Kendinizi bu gün nasıl hissediyorsunuz?

Katılımcı ve program sorumlularından Mr.Dissig, sunuyu daha çok pedagoji tekniklerinin kullanılması açısından değerlendirip, eğitim tekniklerini iyi kullandığımızı belirtti. Ancak Danimarka toplumunun olumlu ve olumsuz yönlerinin ele alınmasında, önce olumsuz, sonra olumlu yönlerinin söylenmesinin pedagoji tekniği bakımından daha etkili olacağı vurgulandı.

Genel Olarak Danimarka Polis Teşkilatı

Danimarka Devleti 54 bölgeye ayrılmıştır. Her bölgede bir Emniyet Müdürlüğü vardır. Kopenhag’da da bu Müdürlüklerin bağlı olduğu Emniyet Genel Müdürlüğü bulunmaktadır. Polis teşkilatı, Adalet Bakanlığına bağlıdır. Jandarma Teşkilatı bulunmamaktadır. Emniyet Genel Müdürü ile Emniyet Müdürleri hukukçular arasından atanmaktadır. Adalet sisteminde savcılar, hukuk fakültesini bitirmiş olan Emniyet Müdürlüklerine bağlı olarak çalışmaktadır. Polis tarafından ha-

zırlanan evraklar, aynı Müdürlükte beraber çalıştıkları savcılar tarafından incelenerek, eksiklikler tamamlanmakta olup, savcı bu evrakla birlikte mahkemede iddia makamı rolünü üstlenmektedir.

Emniyet Müdürlükleri 4 ana bölümden oluşmaktadır. Bunlar; Hukuk İşleri Bölümü, Asayiş Polisi Bölümü, Kriminal Polis Bölümü, İdari Bölümlerdir.

Emniyet Müdürlüklerinde ihtiyaca göre değişik büyüklüklerde, gerektiğinde brifing salonu olarak ta kullanılabilen, yeterli sayıda tam donanımlı eğitim sınıfı bulunmaktadır. Emniyet müdürlüklerinde ayrıca kondisyon ve spor salonu bulunmaktadır. Emniyet Müdürlüklerinin, Polis Eğitim Merkezlerinin ve Polis Okullarının eğitim sınıflarında, bilgisayar, tepegöz, perde ve portatif yazı tahtası eksiksiz bulunmaktadır. Eğitim sınıflarındaki bilgisayarlar, gerekli araştırmaları yapabilmek için polis bilgisayar ağına bağlıdır. İnternet ihtiyacı da “internet cafe” adlı bir odadan ya da farklı bilgisayarlardan sağlanmaktadır. Sınıflar az kapasiteli olup yapısı ihtiyaca göre değiştirilebilmektedir. Genellikle “U” düzeni kullanılmaktadır. Çalışma masaları portatif ve fonksiyonel olarak yapılmıştır. Öğrenci ve Kursiyerlerin rahat olmaları sağlanmakta ve bu ortamın devamına eğitimler ve yöneticiler tarafından büyük bir özen gösterilmektedir.

Glostrup Emniyet Müdürlüğü

Kopenhag’da görev bölgeleri coğrafi olarak birbirinden ayrılmış olan üç emniyet müdürlüğü bulunmaktadır. Bu emniyet müdürlüklerinden biri olan Glostrup Emniyet Müdürlüğü’nde Danimarka Polis Teşkilatı’nın yapısı ve işleyişi hakkında bilgi alınarak, Glostrup Emniyet Müdürlüğü incelendi.

Yetkililer ile birlikte bürolar, eğitim sınıfları, depolar, garaj, nezarethaneler, Köpek Eğitim Birimi, kondisyon salonu, solaryum odası gezildi. Nöbet değişimi izlendi. Karakolda nöbet devralacak ve devredecek kişiler, nöbetçi amirinin başkanlığında toplanarak birbirlerine bilgi vermek suretiyle nöbet değişimi yaptırıldılar. Değişimde, nöbetçi amirinin yeni çıkan kanunlar doğrultusunda bilgiler vererek ve yeni hareket tarzlarını söyleyerek eğitici bir rol aldığı gözlemlenmiştir.

Bürolar, resmi daire görünümü yerine özel ofis görünümünde idi. Eğitim sınıfları Kopenhag Polis Eğitim Merkezi’nde olduğu gibi idi. Depolarda her türlü araç ve gereç düzenli ve operasyon vb. durumlarda kullanıma hazır bir şekilde bulunuyordu. Garajlar, petrol ve gaz istasyonlarında olduğu gibi gerekli teknik donanımına sahipti. Nezarethaneler, standartlara uygun şekilde idi. Kondisyon salonlarında pek çok kondisyon aleti bulunmaktaydı.

Glostrup Emniyet Müdürlüğü’nde kriminal polis bölümünün yapısı ve işleyişi hakkında bilgi alındı. Çocuk ifade alma odası görüldü: Geniş bir oda içinde kanepeler, masa ve sandalyeler, çiçekler ve oyuncakların olduğu bir çocuk odası görünümünde idi. Burada çocuk psikolojisi ve suçları konusunda uzmanlaşmış 5

polis ile birlikte bir de çocuk psikologu çalışmakta. Burası, yaşı 12'nin altında olan çocuklar için kullanılmakta. Odada kamera mevcut. İfade alma sırasında çocuk, kameranın varlığını biliyor ve görüyor. Ayrıca izleme camı olmasına rağmen bu cam kullanılmamakta, önüne perde çekilerek odanın penceresi görünümü verilmektedir.

Kopenhag Tren Garı Karakolu

Kopenhag Tren Garında bulunan polis karakoluna gidilerek incelemelerde bulunuldu. Karakol devriyelerine bir süreliğine eşlik edildi.

Karakolun çevre koruma nöbetçisi ve kamera sistemi yoktu. Kapı açıldığında ses veren bir zil sistemi ile kapıdan girişler fark edilebiliyordu. Karakol personeli vardiya sistemine göre günde 8 saat haftada toplam 37 saat görev yapmaktadır. Karakollarda şüphelilerin, polis merkezindeki nezarethaneye gidinceye kadar bekledikleri "bekleme odaları" mevcuttur. Karakol bilgisayarlarının bir kısmı polis bilgisayar ağına ve diğer bir ya da iki tanesi internete bağlıdır. Pasaport, sürücü belgesi ve ruhsat müracaatları karakollara yapılabilmektedir. Bayan polis memurlarının da devriye dolaştığı ve şoförlük yaptığı görülmüştür. Karakolda görevi biten memurlar, silahlarını karakolda bulunan kilitli bir kasaya bırakmakta, görev süreleri dışında silah taşımamaktadırlar.

Kopenhag Polis Eğitim Merkezi

Kopenhag Polis Eğitim Merkezi, polis hizmetiçi kurslarının verildiği merkezlerden biridir.

Bina Konumu ve Yapısı: Kopenhag Polis Eğitim Merkezi, 3 katlı bir iş hanının, aynı kapıdan girilen ve yarı bölümünde özel bir şirketin bulunduğu 2. Katında faaliyet göstermektedir. Dış görünüm itibari ile ülkemizdeki eğitim merkezlerinden farklı olarak; özel şirketlerle aynı bina ve kat paylaşılmaktadır. Binada resmi hiç bir görüntü fark edilmemekle birlikte, özel kurumlarla bir iç içelik gözlemlenmektedir.

Araç Gereç Durumu: Araç gereçler konusunda lükslüğe kaçılmadan, gerekli olan her araç ve gereç sağlanmaktadır. Her sınıfta bilgisayar, tepegöz, perde ve portatif yazı tahtası bulunmaktadır. Fotokopi, çıktı ve baskı makineleri, koridorun uygun bir yerinde herhangi bir kayda bağlı kalmaksızın, personelin kullanımına açıktır. Bilgisayarlar, polis bilgisayar ağına bağlıdır. İnternet hizmeti "İnternet cafe" adlı bir odada sağlanmaktadır. Çalışma masaları portatif ve fonksiyonel olarak yapılmıştır.

Sınıf Yapısı: Sınıflarda sıra yerine portatif ve fonksiyonel olan masalar kullanılarak, sınıfa ihtiyaca göre istenen şekil verilebilmektedir. Sınıflar, az kapasiteli (10-16 kişilik) olup, çok sayıda bulunmaktadır.

Sınıf Ortamı: Kursiyerler, sınıfa yiyecek ve içeceklerle rahat bir şekilde girebil-

mektedir. Kıyafet serbestisi vardır. Rahat oturma, konuşma ve kendini rahatlıkla ifade edebilme ortamı vardır. Aynı zamanda bu ortamın sağlanmasına eğitimler ve yöneticiler tarafından büyük bir özen gösterilmektedir.

Glostrup Mahkemesi

Yargılama konusu “şiddet kullanma ve tehdit” olan bir duruşmaya katılındı. Mahkeme salonu, kürsü yüksekliği bir merdiven basamağı kadar olan, duvarları tablolarla donatılmış sivil görünümlü idi. Hakim, savcı ve avukat cübbe giymi-yordu. Sanık, hakim, savcı ve avukat ilişkisi, rahat, güler yüzlü bir ciddiyet içe-riyordu. Mahkemede savcı, dosyayı polis ile birlikte hazırlayan, emniyet mü-dürlüğünde çalışan savcı idi. Duruşma sırasında sanık etrafında, diğer zamanlar-da da adliye binasında güvenlik görevlisi bulunmamakta idi. Mahkeme sonrasın-da, Danimarka hukuk sistemi ve işleyişi hakkında genel bilgi alındı.

Ishoj(İsoy) Polis Karakolu

Glostrup Emniyet Müdürlüğü’ne bağlı Ishoj bölgesindeki polis karakoluna gidildi. Karakol, alışveriş merkezinin içinde bir butiğin bitişiğinde idi. Sadece gündüz saatlerinde, 5 kişilik bir kadro ile çalışmakta idi. Devriye çıkıldığında ka-rakol kilitleniyordu.

Taastrup Polis Karakolu ve Topluma Entegre Projesi

Glostrup Emniyet Müdürlüğü’ne bağlı diğer bir bölge olan Taastrup bölge-sindeki polis karakoluna gidilerek incelendi. Memurlarla mülakat edilerek, ya-bancı uyrukların oturduğu mahalleye gidildi. Çok suç işlenmekte olan bu böl-gede, suçun azalması ve yabancı uyruklu vatandaşların topluma adaptasyonu için polis, belediye, okul ile resmi ve özel sosyal hizmet kurumları arasında işbirliği yapılarak, bu bölgede oturan vatandaşlardan özellikle bayan ve çocuklara yöne-lik bir eğitim projesi yürütülmekte idi. Bu incelemeden dönerken beraberimizde gelen polisler ait ekip otosunun sol ön kapı camının büyük bir taş atılmak sure-ti ile kırılmış olduğunu gördük. Ekip polislerinin bu durum karşısında hiç bir olumsuz tepki göstermeden, profesyonel bir tavır içinde sigorta şirketini çağırdı-ğı görüldü. Çevrede bulunan kişilere hiçbir olumsuz tavrı olmadı.

Polis Müzesi

Emniyet Genel Müdürlüğüne bağlı olarak, polis emeklileri tarafından, Polisin tarihi gelişimini anlatan geniş kapsamlı bir polis müzesi halka açık olarak kurul-muştur. Müzede Polis tarihindeki olumsuz uygulamalara ilişkin izler rahatça ser-gilenmekte ve nereden nereye geldiği gözler önüne serilmektedir. Örneğin; Bir dönem suçlulara giydiren taşdıkları ve her hareket ettikçe suçluya batan içi çi-çilerle dolu fiçı ve polislerin ellerindeki topuzlarla taşıma şeklini gösteren resim

sergilenmektedir. Diğer yandan bir kısım suçluların boyun ve her iki elinin de takılarak her türlü hareketlerinin engellendiği 3 delikli düz ve kısa bir tahta taşıma aletinin kendisi de sergilenmektedir. Turistlere da açık olan müzenin tanıtım broşürlerinde de bu resimlerin olması diğer ilginç bir noktadır.

Polis Bilgi İşlem Yapısı

Polis bilgi işlem yapısı ve işleyişi ile ilgili bilgi alındı. Bilgi işlem sistemleri olarak, tüm karakol ve polis birimlerinin bağlı olduğu ağ yapısı, polis hizmetleri için gerekli programları içeren şekilde tamamlanmıştı. Polis bilgisayar ağından, tüm vatandaşların kimlik bilgileri ve adres kayıtlarına ulaşmak mümkün. Aynı zamanda tüm personel bilgileri, malzeme ve nöbet türü bilgilerine de ulaşmak mümkün. Kişilerin suç ve karıştıkları olay bilgilerine de, suç işlenmemiş olsa bile ulaşmak mümkün. Bilgi işlem yapılarını Özel bir şirket kurmuş ve işletiyor.

Polis Trafik Ekibi

Sivil çalışmakta olan bir trafik ekip memurundan Trafik uygulamaları ve trafik ekip otosu ile ilgili bilgi alındı, ekip otosu incelendi. Ekip otolarında video kameralı radar cihazı vardı. Her ekip otosundan, polis bilgisayar sistemine bağlanarak sorgulama yapabilmekte idi.

Kopenhag Cezaevi

Cezaevinde gezi ve incelemelerde bulunduk. Cezaevinin dış koruma nöbetçisi bulunmamakta idi. Güvenlik, kamera sistemi ile sağlanmakta idi. 250 mahkum ve tutuklunun bulunduğu cezaevinde 450 gardiyan ve 150 sivil personel görev yapmakta idi. Bina 5 kollu yıldız sistemine göre 3 kattan oluşmakta idi. Her bir yıldız kolu, suç ve ceza türlerine göre bölümlenmişti. Her bir katın yıldız kolunda en fazla 20 kişi kalabilmektedir. Her bir mahkum ve tutuklunun ayrı bir odası vardır. Mahkumlar, gece saatlerinde odalarında kilitli kalmakta, gündüz saatlerinde ise ortak kullanım alanlarında dolaşabilmekte ve atölyelerde çalışabilmektedirler. Yemekler, mahkumlar tarafından ortak kullanım alanında bulunan ve her türlü malzemenin olduğu mutfaklarda nöbetleşe usulü yapılmaktadır. Mutfakta bıçak takımı olmasına rağmen mahkumlar bunları suç işlemede kullanmamaktadırlar. Son 20 yılda 2 kez bıçaklama olan bu hapisanede, suçta kullanılan bıçaklar mutfak bıçağı değil, mahkumların kendilerinin temin ettikleri bir demir parçasını uzun süre uğraşma sonucu bıçak haline getirdikleri bilgisi alınmıştır. Bunun sebebinin de, mahkumların, eğer mutfak bıçaklarını kullanmış olsalar, bu mutfak haklarının ellerinden alınacağı ya da kısıtlanacağı bilincidir. Her mahkumun iş atölyelerinde çalışma mecburiyeti vardır. Mahkumların bir sözcüsü, cezaevi yönetimi ile mahkumlar arasındaki ilişkiyi sağlamaktadır. Cezaevinde bizi gezdiren yetkili, bizleri bu temsilci ile baş başa bırakarak, istediğimiz soruları sorabilece-

ğimizi söyledi. Bizler de bu sözcü mahkumla mülakat yaptık. Mahkumların istekleri genelde karşılanmaktadır. Hatta 15 yıldır istedikleri solaryum makinesinin bile alınmasına karar verilmiştir. Mahkumlar için kurulan sivil toplum örgütleri finansal olarak cezaevini destekleyebilmektedir.

Mahkumların her gün 2 saat dışardan yakınları ile görüşme hakları vardır. Mahkumlar isterlerse günlük 2 saat görüşme haklarını toplu kullanabilmektedirler. Yakınları ile görüşme, içinde yatak, lavabo, masa, sandalye ve çocuk oyuncaklarının bulunduğu özel bir odada rahatça gerçekleşmektedir. Devlet, mahkumun eşi ve çocuklarına mahkumiyet süresince, geçinebilmeleri için ücret ödemekte, konut kirasını karşılamaktadır.

Kopenhag Polis Okulu

Kopenhag Polis Okulu, polis temel eğitiminin verildiği okuldur. Burada “Danimarka Polisi ile Türk Polisinin Karşılaştırması” konulu sunu, okul öğrencilerinden oluşan bir sınıfa yapıldı. Öğrencilerden ilgili bir katılım vardı. Öğrenciler ellerinde yiyecek ve içeceklerle sınıfa girebilmekte ve çok rahat oturabilmekte idi. Konuşma ve davranışlarında, kendilerine tam bir özgüven, görülüyordu. Soru-kları sorulardan genel kültür ve dünyadaki polislik uygulamalarına ilişkin gelişmelere büyük bir ilgileri olduğu anlaşılıyordu.

Polis okullarında eğitime başlayan öğrenciler yatsız okuyarak, memur yetkilerine sahip olmakta ve maaş almaktadırlar.

POLİS TEMEL EĞİTİMİ

Eğitim süresi 3 yıldır. Eğitimin tamamı maaşlı ve yatsızdır. Burada amaç; polisi toplumdan soyutlamamak ve toplumdan farklı bir “polis alt kültürü” oluşturmamaktır. Öğrenciler, eğitim süresince aynı zamanda polis yetkilerine de sahiptir.

İlk 8 ay (PG-1), teorik olarak okulda geçmektedir. Sonraki 12 ay (PG-2) içinde eğitim karakol ve emniyet müdürlüğünde uygulamalı olarak yapılmaktadır. Sonraki 8 ay (PG-3)da, bir önceki teorik eğitimde görülen derslerin daha geniş şekli verilmektedir. Dönemler arasında dinlenme ve araştırma yapmak için izinler verilmektedir. Eğitimi bitirenler, 3 yıl staj yapmakta ve teşkilatta görev almak için emniyet müdürlüklerindeki boş kadrolara müracaat ederek kadro aramaktadırlar.

Giriş Şartları:

Danimarka vatandaşı olmak: Danimarka vatandaşı olma koşulu ile beraber özellikle göçmenlerin ve farklı kökenlerden vatandaşların alınmasına büyük önem verilmektedir. Felsefeleri, “Polis, her türlü vatandaşı ve toplumun tüm katmanlarını yansıtmalı” şeklindedir.

21 ile 28 yaşları arasında olmak: 28 yaş sınırı, çok katı uygulanan bir kural değil. Askerden müracaat edenler gibi, farklı vasıfardaki kişiler olunca üst yaşlardaki kişiler de alınabiliyor.

Danimarkacayı iyi bilmek: Yabancı dil bilmek tercih sebebidir. (İngilizce ve özellikle azınlık dilleri: Türkçe vb.) Sicili temiz olmak. Ekonomik durumu iyi olmak: Büyük miktarda borcu olmamak gibi.

Fiziki şartlar: Gözde sorunu olmamak, aşırı olmamak koşulu ile boy ve kilo şartı aranmamaktadır. Felsefeleri; “önemli olan KİŞİLİK ve SAĞLIK’tır.” şeklindedir.

En az 9 yıl temel eğitimi başarı ile bitirmiş olmak: Temel eğitimi bitirmiş olanlar orta düzeyde İngilizce konuşup yazabilmektedirler. Temel eğitimin yaklaşık olarak bittiği 17 yaş ile müraccat alt sınırı olan 21 yaş arasındaki sürede, lise vb. bir okul okumamı bile olsa, müracaat edenin hayat tecrübesi olduğu ve toplumdan kopmadığı düşünülüyor.

Sınav Şekli:

Yazılı Sınav: Danimarkaca, Matematik, Genel Kültür ve Bilgi (İçinde buldukları “toplum” ve “Dünya” ile ilgilenip ilgilenmedikleri ölçülmektedir.) Yazılı sınavı başaranlar aile doktorlarından ya da normal doktordan beden sınavına girebileceklerine ilişkin rapor alırlar.

Fiziksel Sınav: Fiziksel sınavdan geçenler, sağlık kontrolünden geçerler.

Grup Sınavı: Adaylar 6 şar kişilik gruplara ayrılır, kendilerine bir sorun verilerek çözmeleri istenir. Burada amaç: Kişilerin nasıl işbirliği yaptıklarını görmektir. Grupta aşırı baskın ve pasif tipler elenir.

Mülakat: Burada amaç, adayın kendini göstermesi ve polislik işini yapıp yapamayacağını tespitidir. Bu şartları taşıyanlar herhangi bir polis karakoluna giderek başvuruda bulunabilmektedirler. Yılın her zamanı müracaat edilebilmektedir. Okula alım sınavı yılda 2 kez yapılmaktadır. Bayan oranını % 25 olmasına özen gösterilmektedir.

Temel Eğitimde Gösterilen Dersler:

PG-1(İlk 8 ay):Ders Adı ve Ders Sayısı

Polis Teorisi(261)	Karakol Haftası(38)
Asayiş Eğitimi(90)	Psikoloji(83)
Ateşli Silah Eğitimi(50)	Polis Kimliği(14)
Telsiz(10)	Etik(20)
İlk Yardım(22)	Öğretsel Teori(15)
Beden Eğitimi(170)	Sosyoloji/Kültürel Sosyoloji(16)
Yurttaşlık Bilgisi(50)	Azınlıklar Yasaması(4)

Ceza Hukuku(32)	Suç Önleme(11)
Danimarkaca İletişim(84)	Kişisel Sorunlar(2)
İngilizce(80)	Hastalık Önleme(4)
Bilgisayar Teknolojisi(42)	Narkotik(6)
Sürücü Eğitimi(84)	Delillerin Güvenliği(8)

PG-3(Son 8 ay):Ders Adı ve Ders Sayısı

Polis Teorisi(325)	Liderlik ve Yöneticilik(12)
Asayiş Eğitimi(98)	Suç Önleme(6)
Ateşli Silah Eğitimi(36)	Uluslar arası Polis İşbirliği ve İnsan Hakları(12)
Beden Eğitimi(150)	Kriminoloji(10)
Medeni Hukuk(65)	Adli Tıp(12)
Ceza Hukuku(80)	Narkotik(6)
Danimarkaca İletişim(84)	İnşaat Ruhsatı(2)
İngilizce/Almanca(75)	Uluslar arası Hizmet(2)
Bilgisayar Teknolojisi(9)	Hizmet Koşulları(2)
Psikoloji(83)	Azınlık Birimi(4)
Sosyoloji/Kültürel Sosyoloji(12)	

Katıldığımız beden eğitimi dersinde dikkatimizi çeken iki nokta: derse ısınma ve ders sırasında salondaki müzik setine, yapılacak hareketlere uygun müziklerin sürekli değiştirilerek koyulması ve ders görevlisinden daha çok, sürekli değişecek şekilde belirlenen öğrencilerin dersi ve arkadaşlarını yönetmesi oldu.

Polis Okulu öğrencileri tarafından uygulanan, şehir içinde bir evde bulunan silahlı bir sanığa karşı düzenlenen, eve baskın operasyonu senaryosunu izledik. Burada en çok dikkat çeken konu ise öğretim görevlilerinin bir kısmının senaryo içinde bizzat oynamaları, bir kısmının da senaryo dışında oynananları daha sonra değerlendirmek üzere not ederek izlemesi idi.

Vejle(Vayla) Hizmetiçi Kursu

Vejle (Vayla) kentine, hizmet içi eğitim ve uygulamalarını yerinde görüp incelemek için gidildi. Kursiyerlerin kalmakta olduğu otelin eğitim salonunda kursiyerler ile tanışılarak, buradaki eğitim konusunda genel bilgi alındı. Görülmekte olan bu 3 haftalık hizmet içi eğitim, turistik bir otelde, konaklamalı yapılmaktadır. Kursun konusu “olay yeri incelemesi” idi.

Kurs görmekte olan personelin, 8 er kişiden oluşan 2 grup halinde, “tecavüz” ve “banka soygunu” senaryolu olay yeri incelemeleri izlendi. Gruplar daha önce eğitmenler tarafından gizlenen olay yerindeki tüm delilleri bularak sanığa ulaş-

maya çalıştılar. Öğrencilerin senaryosunu sürekli izleyen öğretmenler, banka soygunu ve tecavüz gibi bu tür olaylarda polis köpeklerinden faydalandıklarını da belirttiler. Olay yerine yakın bir yerde terkedilmiş bulunan bir araçta, araç araması yapılarak, her iki olayın da sanığının aynı kişi olduğu tespitinden sonra, sanığın bulunduğu eve gidilerek, sanığın yakalanması ve ev araması izlendi. Olay yeri incelemelerinde köpek kullanılmaktadır. Deliller ikişer kişiden oluşan gruplar tarafından aranmaktadır. Nedeninin ise, bir kişinin göremediği delili diğerinin görme olasılığının yüksek olduğu söylendi. Olay yeri incelemesinin gayet sakin ve acele etmeden yapıldığı gözlemlendi.

Avnö Polis Liderlik Eğitimi Kursu

Avnö şehrindeki “Polis Liderliği Eğitimi veren Polis Eğitim Merkezi”ne gidildi. Bu eğitim merkezi, şehrin dışında, sahilde, müstakil 3 binadan oluşmaktadır. 1. binada Konaklama oteli, 2. binada eğitim dershaneleri, 3. binada konferans salonu, spor salonu, restoran ve idari bürolar vardır. Buradaki konferans salonunda kursiyerler, gönüllü ve bir adet olarak her sabah bir araya gelmekte ve marş okumaktadırlar. Mülkiyeti polise ait olan bu binaların işletimi sivil bir otelcilik şirketi tarafından yapılmaktadır.

Merkezde üç tür liderlik kursu verilmektedir:

1. PFL (Polis Liderliğine Hazırlık Kursu): Kurs, Polis Okulu dahil 10 yıl polislik hizmetini doldurup müracaat edenler arasından emniyet müdürlerinin liyakat esasına göre seçtiği kişiler katılmaktadır. Maksimum 60 kontenjanlı olan bu kursa seçilenler, kendi bölgelerinde 5 ay boyunca 20 polisiye konuda araştırma ödevi yaparak, eğitim danışmanlarına değerlendirmek üzere vermektedirler. Değerlendirmeyi geçen kişiler kursa başlamış sayılıyolarlar. Ancak yine kendi illerinde sosyoloji, liderlik teorisi ve organizasyon alanlarındaki 3 ödevi, 5 haftalık süre içinde hazırlayarak kurs merkezine gönderirler. Bu süre sonunda Avnö'deki kursa gelerek, 2 şer haftalık süreler halinde 4 dönem ders işlenmektedir. Her dönem arasında 2 şer hafta tatil verilmekte ve bu tatillerde kurs içinde verilen ödevler hazırlanmaktadır.

20 şer kişiden oluşan her sınıf 5 kişilik gruplara ayrılmaktadır. Kurs içeriğindedir:

- Liderlik ve işbirliği dersleri
- Ödev olarak verilen projeler
- Polislikle ilgili dersler (toplum polisliği, önleyici polislik, idare hukuku, olay yeri)
- Öğrenilenlerin çözümüne ilişkin tatbikat ödevi (bilgisayar üzerinde, 5 saat süreli, yazılı sorun çözümü)
- Yazılı sınav ve sözlü proje savunması yer almaktadır. Sınavlar Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından belirlenen 4 kişilik komisyon tarafından yapılmakta ve

değerlendirilmektedir.

Bu kursu bitirenler amir sınıfına ait boş kadrolara müracaat etme hakkını kazanmaktadırlar.

2. *PL: (Polis Liderliği ve Yöneticilik Kursu)*: Bu kurs orta kademe amir yetiştirme kursu olup, ancak Polis Liderliğine Hazırlık Kursunu (PFL) bitirenler baş vurabilmektedirler. Bu kurs çerçevesinde, ikisi (taktik, strateji kursları) mecburi olmak üzere 17 tane kurs bulunmaktadır. Her kursun süresi bir hafta olup bu kursların en az yarısını alanlar bir üst kurs olan Polis Yüksek Liderlik ve Yöneticilik Kursuna(POL) müracaat etme hakkını elde etmektedirler.

3. *POL (Polis Yüksek Liderlik ve Yöneticilik Kursu)*: Bu kursa müracaat fazla olduğu için sınavla 20 kişi alınmaktadır. Eğitim 8 ay sürmektedir. Bu eğitim, üniversitelerde, büyük özel firmalarda, yurt içi ya da yurtdışında olabilmektedir. Eğitim programını üniversiteden öğretim görevlileri vermektedir. Eğitim süresince her kursiyer tarafından bireysel olarak hazırlanan projeler, eğitim sonunda, diğer kursiyerler, üniversiteden 2 öğretim görevlisi ve 2 de yüksek polis liderlerinden oluşan jüri önünde sözlü olarak savunulur. Projelerde ana hedef, “bu projeler emniyet teşkilatında nasıl kullanılır ve teşkilatın gelecekteki hizmetlerine nasıl bir katkı sağlayabilir?”dir. Bu şekilde emniyet teşkilatının misyonunu ve vizyonunu sürekli canlı tutabilmektedirler.

4. *JOL (Savcı Liderliği Kursu)*: POL de olduğu gibi, savcılara verilen bir liderlik kursudur. Sadece hukukçular müracaat edebilmektedir.

Danimarka İnsan Hakları Merkezi (DİHM)

Bize bilgi vermek için Kopenhag Polis Okuluna gelen Danimarka İnsan Hakları Merkezi (DİHM) Eğitim Bölümü Başkanı Diego Bank’tan, ne kamu kurumu ve ne de sivil toplum örgütü olan bu merkez ve çalışmaları hakkında genel bir bilgi aldık. Dünyada bu konumda olan 50 merkezin olduğu söylendi. DİHM, parlamento tarafından çıkarılan bir yasa ile ülke içindeki insan hakları ihlallerini inceleyerek, insan hakları konusunda araştırma, eğitim ve danışmanlık yapmakla görevlendirilmiştir. Bu merkez, Parlamento, Sivil Toplum Örgütleri ve Sendikaların temsilcilerinden oluşan 70 kişilik bir komiteye sahiptir. DİHM, Araştırma Merkezi, Kütüphane(Dökümantasyon), Enformasyon, Eğitim ve Proje adlarında 5 bölümden oluşmaktadır. DİHM, aynı zamanda 35 ülke ve 15 ülkenin bizzat polisi ile ortak çalışmalar yürütmektedir. Finansın % 55 ini devlet, % 45 ini ise özel kuruluşlar ya da müşterileri karşılamaktadır. Polis temel eğitiminde 12 saat verilen insan hakları dersinin 6 saati bu kurum tarafından verilmektedir. DİHM Eğitim Bölümünün internet adresi, “<http://www.law-enforcement-forum.dk>”ve “<http://www.humanrights.dk/departments/education>” dir. DİHM Eğitim Bölümü Başkanı Mr.Bank’ın, pek çok ülkenin insan hakları ve polis durumlarını bilen yetkili biri kişi olarak, “Ben eğer bir suç işlemiş olsam ve de bu

işlemiş olduğum suçtan ötürü yakalanacak olsam, Danimarka Polisine yakalanmak isterim” demesi, bizlerin de şahit olduğu Danimarka Polisinin profesyonelliğini gösteriyordu. Ayrıca DİHM ve yetkilileri ile Polis arasındaki işbirliği ve iletişim dikkati çekecek düzeyde idi.

DİĞER ÖNEMLİ NOTLAR VE SONUÇ

Polis ve Kamu Görevlileri ile vatandaşlar arasında sıkı bir işbirliği, karşılıklı güven ve iletişim göze çarpmaktadır. Görevi dışında polis memurlarının sivil insanlarla farklı olmamalarına ve toplumdaki farklı bir “polis alt kültürü”nün oluşmamasına büyük önem verilmektedir. “Toplum destekli polislik” çerçevesinde toplumun polise ilişkin taleplerine ve toplumun polisliğe katılımına büyük önem verilmektedir. Polis teşkilatı, diğer kamu ve özel kurumlarla formalitelere çok girmeden, rahatlıkla işbirliğine girebilmekte ve buna ayrı bir önem verilmektedir. Polis teşkilatı olarak kendilerinin eleştirilmelerine büyük önem vermekte birlikte, ast ve üst farkı fazlaca gözetilmeden herkes, eleştiri ve öneri getirebilmektedir.

Polis, 8-16 vardiya sistemine göre çalışmakta olup haftada toplam 37 saat görev yapmaktadır. Polis memurları yeterli ücret ve tam sosyal güvenceye sahiptirler. Polis memurlarının sendikası vardır. Çok özel görevli memurlar dışında hiçbir polis memuru, görev süresi dışında silah taşımamaktadır. Tüm polis memurları, trafik polisi yetkisine sahiptirler. Karakollarda Nöbet değişimi, nöbeti devredeceklerin devralacaklara, ellerindeki mevcut olaylar hakkında bilgi vermeleri sistematik bir şekilde olmaktadır.

Polis binalarının iç ve dış dizaynlarında sivil bir görüntü göze çarpmakta olup oda, salon ve koridorlardaki sanatsal tablolar, çalışanlara ve görenlere psikolojik bir rahatlık sağlamaktadır. Teşkilatlanma ve hizmette gösteriş ve şekilcilığe kaçılmayarak, teşkilat ve hizmetler, ihtiyaçlara göre belirlenmektedir. İnsan hakları ihlallerinin önemli temel sebeplerinden olan bilgi ve teknik eksiklerin varlığı gözlemlenmemektedir.

Temel eğitim ve hizmetiçi eğitimlerde dersler, genellikle proje çalışması, grup çalışması, örnek olay çalışması şeklinde işlenmektedir. “Öğrenci merkezli eğitim” eğitimin her aşamasında gözlemlenmektedir. Hizmet süresi içinde ve eğitimin her aşamasında öğretme mantığıyla değil, eğitime ve öğrenmeyi öğretme mantığıyla hareket edildiği fark edilmektedir. Eğitimlerinde büyük önem verdikleri duygusallık, tepkisellik ve önyargıdan uzak olma şeklinde bir profesyonellik, günlük polislik uygulamalarında göze çarpmaktadır.

Polis amirleri ayrı bir okuldan mezun olmamaktadır. Amirliğe, polis memurluğundan sonra, liderlik eğitimi adı altında hizmet içi eğitim kurslarından geçerek yükseltilmektedir. İl Emniyet müdürü ve Emniyet Genel Müdürü olabilmek için hukuk fakültesi mezunu olmak şarttır.

Olay yeri incelemelerinde “ikili arama sistemi” kullanılmaktadır. Cadde ve

sokaklarda polis ve polis arabası göze çarpmamaktadır. Polis köpekleri devriye hizmetlerinde, banka soygunu ve tecavüz vb. adi olaylarda da kullanılmaktadır.

Polis Bilgisayar Sistemleri, her tür polis araştırmasına imkan verecek şekilde hazırlanmıştır. Her karakoldan ve ekip araçlarından bilgi sorgulaması yapılabilir.

Programın yapılması ve uygulanması açısından; Program başında, belli zaman aralıkları ile düzenli bir şekilde program aralarında ve program sonunda değerlendirmeler yapılarak gerek görüldüğünde programa yeni şekiller verilmiştir. Turistik taleplerin de programın bir parçası olduğu düşüncesi ile katılımcıların istekleri üzerinde titizlikle durulmuştur.

Sonuç olarak Danimarka'da, Polisin başarısının temelinde, toplumun özgürlükler ve kamu alanlarındaki başarısı olduğu görülmektedir. Bununla birlikte, karşılaşılan ya da karşılaşılabilecek olan ani ya da aşırı derecede şiddet vb. olumsuz durumlarda tepkilerinin nasıl olacağı belirsizlik arzedeabilmektedir.

